

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Za sljedeći ustanak

Errico Malatesta

Errico Malatesta
Za sljedeći ustanak
1923.

Objavljeno u veljači 1923, u *Solidarietà*, dodatku broju 67.
anarhističkoga časopisa *Libero Accordo* (Rim, 1920. – 1926,
urednik Temistocle Monticelli), posvećenom političkim
zatvorenicima.

Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni
demokrati ni diktatori*. Odabrani spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb
2022.

anarhisticka-biblioteka.net

1923.

Ovo su za nas tužna vremena.

Dugogodišnji se naš rad čini upropašten. Mnogi naši drugovi skapavaju u zatvorima i tamnicama ili neutješno lutaju zemljama u egzilu. Dovedeni smo do gotovo potpune nemoći.

Poraženi smo.

Ipak, naš duh nije poražen. Goruća je uvijek u nama vjera, čvrsta volja i nepokolebljiva nada u neizbježan ustanak.

Ovaj poraz jedan je od onih koji su oduvijek s vremena na vrijeme zaustavljali one koji se bore da čovječanstvo postave na teogoban put napretka. To je samo epizoda dugog rata.

Premda ima podosta razloga za duboku ožalošćenost, nema razloga za obeshrabrenje.

Trenutačna pobjeda fašizma nije ono što nas najviše pogađa i čudi. Tu smo pobjedu predviđali i čekali. Prije otprilike tri godine, kad je bilo moguće podići revoluciju iako oni koji su za to imali sredstva nisu to htjeli, mi smo na stotinama skupova ponavljali: podignite revoluciju odmah, jer u suprotnome će vam buržuji uskoro u krvavim suzama naplatiti strah koji im sad ulijevate. I zaista su to bile, i još jesu, krvave suze.

Onima koji su revoluciju odgađali i onemogućavali tvrdeći da vrijeme radi u našu korist te da što više čekamo, to će pobjeda biti lakša, govorili smo da je istina sasvim suprotna: svako nam odgađanje šteti, mase će se umoriti od čekanja, entuzijazam će splasnuti, a u međuvremenu će država ponovo stati na noge te će pripremiti sile napada i obrane. Francesco Saverio Nitti,¹ kojeg su nezahvalni fašisti greškom kudili, već je bio ustrojjavao kraljevsku stražu. Nas nije imao tko slušati... i stigao je fašizam.

Po nama, politička i ekonomska šteta koju je nanio fašizam sad je od male važnosti, a može biti i od koristi utoliko što ogoljuje pravu prirodu države i buržujske vlasti te joj skida maske i licemjerje.

¹ Francesco Saverio Vincenzo de Paolo Nitti (1868. – 1953.), talijanski ekonomist i političar, premjer Italije od 1919. do 1920.

Iako se koristi zvjerski surovim i smiješno teatralnim meto-
dama, fašizam na vlasti politički ne čini ništa bitno drugačije od
onoga što su uvijek činile sve vlasti: štiti povlaštene klase te stvara
nove povlastice za svoje zagovornike. I slijepima, koji bi voljeli
vjerovati u društvene harmonije i posredničku misiju države, on
pokazuje da je stvarna osnova političke moći i njezino nužno
sredstvo surovo nasilje, odnosno poznata „batina iz raja”. Tako
potlačene uči kojim putem valja ići da se ostvari emancipacija, a
da ne podlegnu novome ugnjetavanju: naime, valja spriječiti da
jedna klasa, jedna partija ili jedan čovjek mogu silom nametnuti
svoju volju.

Osim onih malih premještanja bogatstva koja služe zadovolje-
nju vlastitih apetita, fašizam na ekonomskom planu ne mijenja ni-
šta. Budući da kapitalistički sistem u kojem proizvodnja ne služi
zadovoljenju potreba svih nego profitu posjednika kapitala ostaje
u pogonu, s fašizmom ili bez njega nužno je moralo doći do bi-
jede koja nas je pogodila i koja svakodnevno raste. Nije moguće
da jedna zemlja nastavi sa životom trošeći više nego što proizvodi.
Radnici će naučiti da će sva poboljšanja koja u iznimno povolj-
nim okolnostima mogu ostvariti, ostati iluzorna i efemerna sve dok
sami ne preuzmu upravljanje proizvodnjom, uklanjajući sve one
koji profitiraju od tuđega rada.

Stvarno i veliko zlo koje je donio ili razotkrio fašizam jest mor-
alna niskost u koju smo pali nakon rata kao i prekomjerno revo-
lucionarno uzbuđenje posljednjih godina.

Ljudska bića svela su slobodu, život i dostojanstvo drugih ljud-
skih bića na nevjerojatnu lakrdiju. Za one koji osjećaju zajedničku
ljudskost koja povezuje sve ljude, dobre i zle, ponižavajuće je po-
misлити da sva počinjena zlodjela nisu u masama proizvele užas, ga-
đenje i odgovarajući poriv za pobunom. Za ljudsku je prirodu po-
nižavajuća sposobnost za toliko zvjerstva i toliko kukavičluka. Po-
nižavajuće je da neki ljudi – koji su stigli na vlast samo zato što su,
lišeni ikakvih moralnih ili intelektualnih skrupula, znali iskoristiti
povoljan trenutak da ucijene preplašenu buržoaziju – uspiju dobiti

pristanak dovoljnoga broja ljudi da nametnu cijeloj zemlji svoju
tiraniju, čak i ako je riječ o prolaznoj aberaciji.

Stoga ustanak koji iščekujemo i koji zazivamo mora prije svega
biti moralni ustanak: on mora predstavljati revalorizaciju slobode
i ljudskoga dostojanstva. On mora predstavljati osudu fašizma ne
samo kao političkoga događaja, nego prije svega kao zlodjela, kao
gnojnoga čira koji je nastao i razvijao se na bolesnom tijelu druš-
tvenoga organizma.

I među takozvanim subverzivcima možemo pronaći one koje će
reći da su nas fašisti naučili kako treba nastupati te koji predlažu
da se oponašaju pa čak i pojačaju njihove metode.

Velika je opasnost sutrašnjice da nakon fašizma, propalog ili
zbog unutarnjih razdora ili zbog napada izvana, uslijedi novo raz-
doblje besmislena nasilja i jalovih osveta koje bi mnoštvom malih
krvavih epizoda iscrpilo energiju koju bi pak trebalo upregnuti u
radikalnu preobrazbu društvena uređenja koja bi današnje užase
učinila nemogućim.

Fašističke metode mogu možda odgovarati onima koji žele pos-
tati tirani, ali sigurno ne pripadaju onima koji žele biti osloboditelji,
onima koji žele pomoći uzdignuti sva ljudska bića do dostojanstva
slobodnih i svjesnih ljudi.

Kao što smo to oduvijek bili, ostajemo zagovornici potpune slo-
bode.